

בפני:
עו"ד חנוך קינן, יו"ר
עו"ד ניר סמוגורה
גב' עליזה ז'זק
מר יוסף קיסטר

בעניין: מר שי גילי

המתלונן

נגד

חדשות ערוץ 13
מר רביב דרוקר

הנילונים

החלטה

עו"ד ניר סמוגורה:

א. העובדות הצריכות לעניין

1. לפנינו תלונתו של מר שי גילי, עו"ד בהכשרתו, המכהן כמבקר מפלגת הליכוד, נגד הנילונים, חדשות ערוץ 13, והכתב, מר רביב דרוקר, המתייחסת לכתבה שפורסמה בערוץ 13, בחודש דצמבר 2020, ואשר מופיעה גם - עד עצם היום הזה - באתר חדשות ערוץ 13 באינטרנט¹, תחת הכותרת: **"נועד להשתיק אותו": משכורת העתק של מבקר הפנים של הליכוד** " (להלן: **"הכתבה"**).
2. בכתבה נטען, בתמצית, כי שכרו של המתלונן, בתפקידו כמבקר מפלגת הליכוד, עמד על סך של 900,000 ₪ בשנה (להבדיל מקודמו בתפקיד שקיבל שכר שנתי של כ-80,000 ₪), וכי סכום עתק זה נועד "להשתיק" את המתלונן, כדי שהביקורת שלו לא תהיה נוקבת. עוד נטען בכתבה, כי מספר התקשרויות של מפלגת הליכוד שנויות במחלוקת ונבדקות על ידי משרד מבקר המדינה, ייתכן שמבקר פנים "נשכן" יותר, היה עוצר התקשרויות שכאלו בשלבים מוקדמים יותר.
3. בסיום הכתבה, הופיעו על גבי המרקע תגובות קצרות מטעם המתלונן ומטעם מפלגת הליכוד, אשר כפרו בסכומי השכר שיוחסו למתלונן, בציינם, בין השאר, כי הנתונים המספריים שהוצגו בכתבה, מהווים את התקציב הכולל של עובדי צוות המוסד לביקורת, לרבות שכרם של משקיפים וספקים חיצוניים.
4. בתלונתו למועצת העיתונות, אשר הוגשה ביום 24.11.2021, טען המתלונן כי הנטען בכתבה שגוי, שכן אין מדובר בשכרו בלבד, אלא עסקינן בתקציב כספי, הכולל תשלום לעובדים ולספקי משנה. כן טען המתלונן, כי התקציב האמור מתייחס לשבע שנים, ולא לחמש וחצי שנים, כפי הנטען בכתבה, והוא אף כולל בחובו את רכיב המע"מ, כך שבסופו של יום הסכום הנכון צריך לעמוד על כ-600,000 ₪.

¹ <https://13tv.co.il/item/news/politics/politics/comptroller-likud-1187623>

5. כמו כן, טען המתלונן, כי הנילון יצר רושם מוטעה כאילו היה מבקר פנים פאסיבי, כשהוא נמנע מלציין כי פרסם דו"חות ביקורת נוקבים. עוד טען המתלונן, כי הנילונים לא אפשרו לו להגיב ביחס לרכיב מהותי בכתבה, שכן בפנייה שנעשתה אליו לשם קבלת תגובה, לא הזכירו הנילונים את הטענה כאילו גובה שכרו נועד "להשתיקו", ואילו תגובתו נתבקשה רק לעניין גובה השכר הנטען בכתבה.
6. לטענת המתלונן, פנייתו לנילונים, מיום 29.7.2021, בדרישה להסרת הפרסום, לא נענתה.
7. הנילונים, לא ראו לנכון להתייחס לבקשת מועצת העיתונות ולא מסרו תגובה לתלונה.
8. ברקע האמור לעיל, הוחלט להעביר את התלונה לדיון בפנינו, וזאת בהתמקד בטענה (אשר הובאה בכתבה מפיו של מקור אנונימי במפלגת הליכוד) לפיה גובה שכרו של המתלונן נועד "להשתיקו". בטענה זו, יש לכאורה כדי לפגוע בשמו הטוב של המתלונן, ומשכך לפי הוראת סעיף 9(ב) לתקנון האתיקה של מועצת העיתונות בישראל (להלן: "**תקנון האתיקה**"), היה על הנילונים לפנות אל המתלונן לקבלת תגובתו גם בעניין זה. הואיל והנילונים בחרו שלא להגיב לפניית מועצת העיתונות, ומכאן גם לא הכחישו את הטענה כי נמנעו מלקבל את תגובתו של המתלונן, בעניין טענת ההשתקה - הועבר הנושא לדיון בפנינו.
9. זה המקום לציין, כי עובר למועד הדיון שנקבע בתיק זה, ליום 6.9.2023, שאליו זומנו הנילונים (ולא הופיעו), שלח הכתב, מר רביב דרוקר, הודעת דוא"ל למזכירות מועצת העיתונות (ביום 21.8.2023), אליה צורפו צילומי מסך של חילופי הודעות וואטצ'אפ שהוחלפו בינו לבין המתלונן, כאשר לדבריו:
- "...הדבר האחרון שאפשר להגיד על הידיעה הזאת שהוא לא התבקש להגיב, שלא שידרנו את זה והתחשבנו בזה בידיעה עצמה. כמו שתראי, באופן בלתי מוסבר הוא אפילו התאכזב בכל ערב שהידיעה לא שודרה וכמעט דחק בי לשדר אותה. לא יודע בדיוק למה".**
10. לחילופי ההודעות הנ"ל, ולטענתו של מר דרוקר, לעניין קבלת תגובתו של המתלונן, נתייחס בהמשך.
- ב. מהלך הדיון**
11. הדיון שבפנינו, נקבע ליום 6.9.2023 בשעה 10:00, והודעה על כך נשלחה מראש לצדדים.
12. ביום הדיון, הופיע בפנינו המתלונן, עו"ד שי גלילי.
13. מצד הנילונים, כאמור, לא נרשמה כל הופעה, ובהחלט יש להצר על כך. אמנם, הנילונים, משיקוליהם ומסיבותיהם, אינם חברים במועצת העיתונות והתקשורת בישראל, אך תחום עיסוקם התקשורתי נושא אחריות מקצועית וציבורית, אשר ממנה אין ולא ניתן להתעלם. כיוון שכך, ראוי היה שהנילונים יראו להתייצב בפני בית הדין, להשמיע את עמדתם, ולמצער, להתייחס באופן ענייני לתלונה.
14. חרף זאת, ומשראינו לדון בתלונה בהיעדר הנילונים, לא היה בכוונתנו לקפח במשהו את זכויותיהם, ועל כן התייחסנו להודעת הדוא"ל ששלח מר דרוקר ולצירופותיה, כאילו נטענו הדברים בפנינו, אף ראינו לנכון להקשות על המתלונן בשאלות שונות ולהציג בפנינו מסמכים.
15. במעמד הדיון, שנערך כאמור במעמד המתלונן בלבד, חזר המתלונן על תלונתו, שעיקרה הצגת נתוני שכר גבוהים ובלתי נכונים, לצד הטענה כי אלו שימשו כ"דמי השתקה", כדי שהמתלונן יעלים עין מפרשיות מסוימות בליכוד. לדברי המתלונן, טרם פרסום הכתבה, פנה אליו מר דרוקר בהודעת וואטצ'אפ וביקש את תגובתו בעניין אחד ויחיד - הוא גובה השכר הנטען. המתלונן השיב שברצונו להגיב, ובהתאם לכך שלח למר דרוקר מכתב תגובה בן שני עמודים. מר דרוקר השיב כי התגובה ארוכה מידי, ויש לקצרה, וכי בכל מקרה, ניתן יהיה להפנות לתגובה המלאה באתר האינטרנט של ערוץ 13.

16. או אז, כאשר שודרה הכתבה, התחוויר למתלונן שטענת השכר הגבוהה בכתבה, לא עמדה לבדה, ונכרכה בה טענה נוספת, חמורה פי כמה, אשר לפיה השכר הגבוה ששולם, לכאורה, למתלונן, בתפקידו כמבקר הפנים של מפלגת הליכוד, נועד "להשתיקו" מלבקר התקשוריות עלומות של המפלגה. טענה זו, הובאה בכתבה מפי גורם אנונימי בכיר במפלגה, וביחס אליה לא נתבקשה תגובתו של המתלונן.
17. בדיון בפנינו, עמד המתלונן על חומרת הטענה שנטענה כלפיו, המייחסת לו למעשה קבלת "שוחד", על הפגיעה שנגרמה בשמו הטוב, ועל כך שמניעת זכות התגובה מצידו לטענה מהותית בכתבה, שקולה בעיניו למניעת זכות תגובה בכלל, שכן אילו היה יודע מראש שטענה כזו צפויה להיטען בכתבה, היה מגיב עליה בפרוטרוט, כפי שראה לנכון לעשות ביחס לטענה בדבר גובה השכר.
18. לבקשת חברי המותב, הציג המתלונן את מכתב התגובה ששלח למר דרוקר ביום 28.12.2020, טרם פרסום הכתבה, בו הובאה התייחסותו לגובה השכר (תקציב ביקורת הפנים), וכן את מכתב ההתראה ששלח לנילוניס, ביום 29.7.2021, בדרישה להסיר את הכתבה – מכתב אשר, לדבריו, לא זכה למענה.
19. לשאלת חברי המותב, השיב המתלונן כי התקשורת עם מר דרוקר, בעניין הבקשה לקבלת תגובתו, נעשתה רק באמצעות הודעת וואטצאפ - לא בעל פה ולא בכתובים נוספים - וזו התייחסה אך ורק לגובה השכר הנטען, ולא לשום טענה אחרת. תימוכין לטענת המתלונן, ניתן למצוא בצילום מסך של הודעת הוואטצ'אפ, שמר דרוקר עצמו שלח למזכירות מועצת העיתונות, אשר ממנה עולה, כי פנייתו של מר דרוקר למתלונן, בבקשה לקבלת התייחסותו, נגעה אך ורק לגובה השכר:

20. לדברי המתלונן, מנעו הנילוניס ממנו את האפשרות להגיב לטענת ההשתקה בכתבה, אשר הובאה מפי גורם אנונימי בכיר במפלגה, באופן שיוצר את הרושם, בעיני הצופה הסביר, כאילו יש דברים בגו.
21. לא זו אף זו, בסיום הכתבה, צוטטה תגובתו של המתלונן, אשר התייחסה אך ורק לגובה השכר הנטען ולא לטענת ההשתקה, באופן שניתן לטעות ולחשוב שלמתלונן ניתנה זכות תגובה מלאה לכל הנטען בכתבה, והמתלונן, הוא זה שבחר להתעלם מטענת ההשתקה, שלא לאמר שבשתיקתו לעניין זה - כאילו הודה בה.
22. למותר לציין כי המתלונן הכחיש מכל וכל את טענת ההשתקה, בבחינת "לא היה ולא נברא".

23. באשר לעיתוי הגשת התלונה, בחלוף כשנה מעת פרסום הכתבה, השיב המתלונן לשאלת חברי המותב, כי בשלב מסוים, נדמה היה שהכתבה אינה מופיעה עוד באתר האינטרנט של חדשות 13 (מסיבה טכנית, או אחרת), אך מאוחר יותר שבה והופיעה הכתבה באתר, וניתנת הייתה לאיתור במנוע החיפוש Google. לכן, רק באותה עת, כאשר הפרסום החל, לדבריו, "לקפוץ" מחדש, ראה המתלונן לנכון לפנות לנילוניס במכתב התראה, ובד בבד לפנות גם בתלונה למועצת העיתונות.
24. כך או כך, ככל שהיה שיהוי מצד המתלונן בהגשת תלונתו, אין בכך לטעמנו, כדי לפגום בגוף התלונה, המתמקדת כאמור, במניעת זכות תגובה לרכיב משמעותי בכתבה, הנקשר במישרין לשמו הטוב.

ג. דיון ומסקנות

25. לאחר עיון בכתבה ששודרה ופרסומה באתר האינטרנט של חדשות 13, שמיעת דברי המתלונן בפנינו, ולאחר עיון במסמכים שהוגשו לנו, מצד המתלונן מחד, ומצד מר דרוקר מאידך, בעליל ברור כי טרם פרסום הכתבה מושא התלונה, התגובה היחידה שנתבקשה מהמתלונן נגעה לגובה השכר שיוחס לו, ולא לאף טענה אחרת שנטענה בכתבה, לרבות ובפרט טענת ההשתקה, שעל פניה, הינה חמורה יותר.
26. יתרה מזו, עסקינן בכתבה קצרה, כפי שטען מר דרוקר עצמו בפני המתלונן, ובה הועלו, כאמור, שתי טענות כלפי המתלונן, אשר נכרכו האחת ברעותה. האחת, נוגעת לגובה השכר אשר שולם למתלונן בתפקידו כמבקר הפנים של מפלגת הליכוד, והשנייה – לשכר ששולם למתלונן, אשר נועד כדי להשתיק אותו מלבצע כהלכה את תפקידו כמבקר פנים ולהעלים עין מהתנהלות בלתי תקינה במפלגה.
27. אכן, יש לתמוה מדוע ביכרו הנילוניס לתת למתלונן הזדמנות להגיב לטענה בדבר גובה השכר, ברם, באותה נשימה, נמנעו מליתן למתלונן הזדמנות להגיב לטענת ההשתקה – טענה מרכזית יותר וחמורה יותר (כעולה מכותרת הכתבה), המציגה את המתלונן כאדם שקיבל "שוחד" ומעל, לכאורה, בתפקידו.
28. הנילוניס, כאמור, לא מסרו את עמדתם לנטען בתלונה, אף לא התייצבו לדיון בפנינו, כאשר דווקא עיון בצילומי המסך של הודעת הוואטצ'אפ שמר דרוקר שלח למזכירות מועצת העיתונות, תומך בטענת המתלונן שהדבר היחיד שנתבקש להגיב לו היה נושא השכר הגבוה, כפי שאכן עשה בפועל, ואילו טענת ההשתקה, שהועלתה כלפיו בכתבה, לא הובאה למתן התייחסותו קודם לכן.
29. סעיף 9 לתקנון מועצת העיתונות, שכותרתו "כבוד ושם טוב", קובע בהאי לישנא:

(א) עיתונאים לא יפרסמו דבר העלול לפגוע בכבודו או בשמו הטוב של אדם, אלא

אם כן קיים בכך עניין ציבורי, ולאחר שוודאו את אמיתות המידע ככל שניתן.

(ב) בפרסום מידע העלול לפגוע בכבודו של אדם או בשמו הטוב, יש לפנות ולקבל

את תגובתו זמן סביר, בהתאם לנסיבות, לפני הפרסום. התגובה תוצג באופן

הוגן כחלק מהפרסום, או תוך זמן סביר לאחרי אדם נמסרה אחרי הפרסום.

30. אכן, ברוח הסעיפים הנ"ל וכעולה מפסיקותיו של בית דין זה, אי-בקשת תגובה מצד שעלול להיפגע מהפרסום, זמן סביר טרם הפרסום, מהווה הפרה של החובה הבסיסית והעקרונית של העיתונות החופשית. חובת הפרסום וחופש העיתונות אינם יכולים לבוא על חשבון הפרת זכות כה אלמנטרית, כמתן זכות תגובה לאדם, או לגוף, נשוא הכתבה. חופש העיתונות אינו כולל חוסר אחריות וחוסר הגינות. עניין ציבורי בנשוא הכתבה, הוא וודאי חשוב, ברם אין הוא יכול לאיין את זכותו של נשוא הכתבה, באשר הוא, ליתן תגובתו באופן הולם ובזמן אמת, ככל שניתן הדבר.

31. ודוק: אין זה מתפקידנו לאשר, או לסתור, את הנטען בכתבה, גם לא להכריע האם אמת בנטען בפרסום, אם לאו. הסתייגותנו היחידה, מתייחסת אך ורק לכך, שהנילוניס הפרו את החובה החלה עליהם לפנות למתלונן ולאפשר לו להגיב לטענה מרכזית ומשמעותית בכתבה - טענת ההשתקה - ובכך גרמו לו לעול. הדברים אמורים ביתר שאת, שכן אין ספק שהטענה בכתבה המייחסת תשלום כ"דמי שתיקה" למתלונן, בבחינת "שוחד", על מנת שיעלים עין מהתנהלות בלתי תקינה כלשהי (אשר צוינה באופן כוללני ומעורפל בכתבה), הינה טענה חמורה, על פניה, שעלולה לפגוע בכבודו של אדם ובשמו הטוב.
32. הדברים אמורים ביתר שאת, שכן אין ספק שהטענה בכתבה המייחסת תשלום כ"דמי שתיקה" למתלונן, בבחינת "שוחד", על מנת שיעלים עין מהתנהלות בלתי תקינה כלשהי (אשר צוינה באופן כוללני ומעורפל בכתבה), הינה טענה חמורה, על פניה, שעלולה לפגוע בכבודו של אדם ובשמו הטוב.
33. כדברי כב' הנשיא (דאז) אהרון ברק ב-ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(1989) 861, 840 (3): **"כבוד האדם, ושמו הטוב חשובים לעתים לאדם כחיים עצמם, הם יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר"**.
34. על חשיבותה של הזכות לשם טוב עמד בית המשפט העליון (כב' השופטת ארבל) ב-רע"א 10520/03 **בן גביר נ' דנקנר** (פורסם בנבו, 12.11.2006), בפסקה 5:

"הזכות לשם טוב, שגם עליה נשפכה כבר דיו רבה, מהווה חלק אינטגרלי מערך כבוד האדם וזכתה להכרה עוד במקורותינו, שם נאמר, בין היתר, כי "טוב שם משמן טוב" (קהלת ז', א), כי "לא נחתם גזר הדין על אבותינו במדבר אלא על לשון הרע בלבד" (רמב"ם, דעות ז', ב'), כי "המספר לשון הרע, כאילו כפר בעיקר" וכי "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שפך דמים" (בבא מציעא נח, ע"ב). על החומרה שייחסו המקורות לפגיעה בשם הטוב ניתן ללמוד מהקביעה כי: "כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלושה שיוורדין ואין עולין. ואלו הן... המלבין פני חברו ברבים" (בבא מציעא, שם). הזכות לשם טוב טבועה בערך כבוד האדם ושתיהן כרוכות בעבותות בתפיסה ההומנית המונחת ביסודו של המשטר הדמוקרטי ורואה באדם אינדיבידואל הזכאי להכרה עצמית ולהערכה בהתהלכו בין הבריות".

35. מועצת העיתונות נושאת על דגלה את ייצוג העיתונות החופשית והציבור כולו, אך בה במידה, מחויבת היא להבטחת נאמנות לעקרונות האתיקה העיתונאית, מצד כל העוסקים במלאכה, זאת, בין היתר, על דרך אכיפתן של אמות מידה מקצועיות, המושתתות על מחויבות לאמת, לדיוק, להגינות, ולא פחות מכך, להגנה על כבוד האדם. לית מאן דפליג שמתן זכות תגובה לטענה מהותית וחמורה טרם פרסומה, הינה חלק משמירה על כבודו ועל שמו של אדם, אשר ביחס אליו מתפרסמת כתבה עיתונאית.
36. הדברים הללו יפים ונכונים כלפי כל גוף ציבורי העוסק בתקשורת בישראל, הנושא, מעצם טבעו, באחריות מקצועית וציבורית, וזאת בין אם הוא רואה עצמו חבר במועצת העיתונות, ובין אם לאו.
37. סופו של דבר: לאחר בחינת התלונה, מצאנו כי הנילוניס עברו על הוראת סעיף 9(ב) לתקנון האתיקה, בכך שלא ביקשו מהמתלונן תגובה לטענת ההשתקה שנטענה בכתבה, עובר לפרסום הכתבה.
38. לא זו אף זו, בהצגת תגובתו (החלקית) של המתלונן, אשר נגעה אך ורק לטענת השכר הגבוה, נראה כי הנילוניס חטאו יצירת מצג כאילו ניתנה למתלונן זכות תגובה מלאה לנטען בכתבה, והמתלונן הוא זה שבחר להתעלם מטענת ההשתקה, ובשתיקתו - כאילו הודה בה (בעוד שלא כך היא).

39. בנסיבות הללו, כפי ניתוח הדברים דלעיל, אציע לחברי להרכב לנקוט בצעדים הבאים כנגד הנילונים :

א. **אזהרה**, בהתייחס להפרת הוראות סעיף 9(ב) לתקנון האתיקה ;

ב. **פרסום התנצלות** במהדורת חדשות ערוץ 13 ובאתר האינטרנט של ערוץ 13, על כך שטרם פרסום הכתבה, לא נתבקשה תגובת המתלונן ביחס לטענת ההשתקה ;

ג. **פרסום תגובתו המלאה של המתלונן** באתר חדשות ערוץ 13, ללא תוספות וללא השמטות, ביחס לכל הנתען בכתבה, ובפרט ביחס לטענת ההשתקה, ככל שהמתלונן ימצא לנכון לשלוח את תגובתו בכתב לנילונים ;

ד. **פרסום נוסח החלטה זו**, במלואה, באתר האינטרנט של הנילון.

האמור לעיל, יבוצע תוך 15 ימים מעת קבלת החלטה זו.

40. זכות ערעור כדין, תוך 10 ימים מעת הודעת החלטה זו לצדדים.

גב' עליזה ז'ק:

41. אכן גם לדעתי לא ניתנה למתלונן הזכות להגיב על טענת ההשתקה וחמור מכך פרסום תגובתו לנושא התשלום שניתן לו, מטעה לחשוב שלא היה לו מה לומר בנושא והגיב רק לנושא סכום הכסף המדובר.

42. אני מצטרפת לחוות דעתו של עו"ד סמוגורה, למסקנות העולות ממנה ולצעדים שיש לנקוט כנגד הנילונים.

מר יוסף קיסטר:

43. אני מצטרף לחוות דעתו המנומקת של עו"ד סמוגורה, ולמסקנותיה, ואבקש רק להוסיף שבסעיף 8(ב) לתקנון האתיקה, הנושא את הכותרת: "תיקון טעויות, התנצלות ותגובה", נקבע כי:

"במקרים המתאימים תוענק אפשרות הוגנת להגיב למי שנפגע באופן משמעותי מפרסום כאמור, והתגובה תפורסם במהירות ובהבלטה הראויה ביחס לפרסום המקורי", והתרשמותי היא שהדבר לא ניתן למתלונן במקרה זה.

עו"ד חנוך קינן:

44. מצטרף ומסכים לאשר כתב עו"ד ניר סמוגורה, בהחלטתו.

אשר על כן, הוחלט כאמור בסעיף 39 לחוות דעתו של עו"ד סמוגורה, בהסכמת החברים, גב' עליזה ז'ק ומר יוסף קיסטר, ועו"ד חנוך קינן, יו"ר המותב.

ההחלטה ניתנה היום, 11.9.2023, ותישלח לצדדים.

